

BRUELS

Oriol Morales i Pujolar

Versió IV.

Abril de 2023

Al señor Guillermo, l'home de qui ningú ja no es recorda.

Jo només recordo que li agradava la xocolata.

[...] La memoria, que solo se mantiene con las brasas de la sangre. La memoria, que es gratis. No existen impuestos sobre la memoria. El Estado no cobra a sus ciudadanos por recordar; o tal vez sí lo haga. Porque la memoria puede ser letal. Muchos, muchos años después vi cómo la gente elegía el silenciamiento de personas incómodas. Recordamos solo lo que nos conviene, excepto yo, que quiero recordarlo todo. O recordamos lo que convencionalmente se instituyó para ser recordado, excepto yo. No pienso renunciar al “excepto yo” aunque suene a vanidad y a pompa. Mi memoria pone en pie una visión del mundo catastrófica, ya lo sé, pero es la que yo siento como verdad. No puedes renunciar a la catástrofe, es el gran orden de la literatura, el viento de la maldad y el viento de todas las cosas que han sido.

Manuel Vilas
Ordesa

Nota de l'autor:

Aquesta escriptura, com totes les escriptures, és una escriptura particular. Una escriptura sorgida d'un encàrrec concret, amb una projecció concreta. Una escriptura pensada per a unes veus i uns cossos concrets.

No obstant no vull posar en dubte, d'entrada, la possible universalitat d'aquesta partitura escènica, i és per això que voldria comentar una sèrie de consideracions de cares a una possible escenificació en un altre context de temps, espai i cossos.

Aquest text va ser escrit perquè el diguessin la Iona, la Rebcca, el Juan Pablo i el Joan. I, tot i que podrà ser dit per qualsevol, és important tenir en compte això.

Us deixo a vosaltres decidir què fer amb les dues primeres escenes, les úniques que estan repartides i les úniques que teixeixen relacions reals entre els intèrprets.

Nosaltres hem escrit aquestes perquè són les nostres. I caldrà que decidiu si poden ser les vostres. O si us voldreu introduir del tot en aquesta història. I creure-us que l'expliqueu vosaltres. En primera persona. Que d'això es tractava des d'un començament.

Preneu-vos aquest text com una partitura per parlar de vosaltres. De la vostra memòria. De com de difícil us és recordar. De com d'impossible us és saber res del que va passar. Sigueu fidels al vostre deute amb la memòria. No us cal res més.

Canvieu-lo perquè us sigui vostre. Això és important. Canvieu els mots, canvieu el tons. Diguen-lo vosaltres. No intenteu reproduir més a saber què. És important que sigui vostre.

primer cant del bitó

el foc

- [...] No hay que dudar de la belleza de las cosas, ni siquiera bajo un cielo torturador. Si no te asombran el canto del gallo o la primera luz por encima de las cumbres, si no crees en la bondad de tu alma, entonces dejas de combatir y es como si estuvieras ya muerto.

- Mañana saldrá el sol y lo seguiremos intentando -concluyó Prothé.

Gaël Faye
Pequeño país

I

Entren les quatre. Potser comenten alguna cosa entre elles. Entren juntes, però no una darrera l'altra. Però entren juntes, això sí. Entren juntes i es posen en un lloc on tothom les veu i des d'on poden veure tothom. Miren els espectadors. Abans de començar a parlar necessiten veure'ls, saber qui hi ha, saber com respiren, com es miren. Cal que tothom estigui junt en això.

Temps.

Només quan hi ha alguna cosa que s'ha connectat, es pot començar a parlar. Només en aquest moment.

A

Hola.

Temps.

Hola. Nosaltres som en Joan, la Rebecca, el Juan Pablo i jo, que em dic Iona.

I nosaltres estem aquí perquè/ doncs perquè us volem explicar una història. I aquesta història us la volem explicar juntes. Per nosaltres és important fer això juntes.

B

Sí, i la història, aquesta història que us volem explicar, passa a l'Empordà.

I és important que passi a l'Empordà.

C

Clar, això a mi al principi, quan em van trucar, em va semblar estrany, no? Vull dir, no sé si ho heu notat però jo no soc ben bé de l'Empordà, no?

A

I això és important, també. Perquè el Juan Pablo i o, que no som d'allà, i que de fet no hi hem estat mai, també sentim que aquesta història, no sé, que d'alguna manera aquesta història també és la nostra, saps?

D

L'Empordà és un lloc curiós.

B

Sí, és una manera de dir-ho.

D

No, vull dir que/ és estrany. Perquè/ O sigui, a l'Empordà hi ha molt pobles, molts, però estan molt disseminats. Es pobles són petits i són per tot arreu.

B

Sí, i això fa que la gent, que els que som d'allà/ No sé, de vegades penso que som una mica/ tancats.

D

La gent gran sobretot.

B

Sí, sobretot. És com si no volguessin/

A

Una mica com a tots els pobles, no?

B

Sí, però allà/ Clar, penseu que l'Empordà és un lloc de pas, no? Vull dir, fa frontera amb França, té el mar/

A

Ja.

B

Crec que és precisament això, no? Aquesta col·lisió entre aquesta societat tan tancada però que no acaba de veure gent que ve i que va. Que es queden una temporada/ que es queden per sempre, potser.

D

Sí, té com aquestes dues mirades, no?

Temps.

La gent de l'Empordà té una mirada dura.

B

Sí i/ Aviam, potser us sembla una xorrada, eh, però, aviam/

Jo soc de l'Empordà, però com molta gent de l'Empordà, sobretot els que ens dediquem a això, visc aquí, a Barcelona. I/ És que no sé molt bé com explicar-vos-ho, però quan vas en tren de Barcelona cap a Figueres, saps, quan ja has passat Flaçà, quan el tren passa per Sant Mori i, si, i entres a l'Empordà/ Doncs quan soc al tren i entro a l'Empordà i veig aquell paisatge/ Verd i groc. Aquell paisatge/ Aquell paisatge ho explica tot.

Perquè, vull dir, és preciós, no? Però a la vegada veus les muntanyes, al fons, gairebé sempre amb núvols, a no ser que faci tramuntana, que llavors veus els arbres com si estiguessin a punt de caure/

I ho notes, no? Paisatges bells, bonics, sí, però amb una sensació permanent que alguna cosa terrible està a punt de passar.

No ho sé, ho penso sovint, saps? Al tren. Peso que ens defineix molt bé.

D

Sempre tinc al cap una imatge que/

Fa, quan deu fer dels últims focs? 5 o 6 anys.

Quan va haver-hi els últims incendis a l'Empordà jo tornava amb tren de Barcelona i/ El meu poble està ja passat Figueres, i ja estava arribant amb el tren al poble, i veia la casa de la meua àvia -casa la meua àvia es veu des del tren- i veia les flames tan a prop que pensava que tot s'havia acabat per sempre. I és una sensació que se'm va quedar a

dintre, no?

Pensar que tot es pot acabar de tot.

A

Quan us sento parlar de l'Empordà sempre hi noto aquesta idea de catàstrofe, no? Que/

C

Creo que es precisamente esto, no, el hecho de que l'Empordà sea un lugar tan propenso a la catástrofe, no, es esto lo que hace que esta historia hable también de mi, y de Iona, no? Porque hay algo en la catástrofe que/

A

Sí, tiene algo de bello, ¿no? Té algo de bell que tots podem reconèixer, no? Nôtre Damme, els terratrèmols que hi ha sovint a Mèxic.

D

Una d'aquelles nits, quan s'estava cremant tot, amb en Joan érem a Figueres i vam pujar al Castell de Sant Ferran i, no ho sé, tot i aquella por, tot i aquella immensa tristesa, hi havia alguna cosa que ens superava.

Temps.

A

Doncs la història que us volem explicar passa a l'Empordà. I sí, podria passar a qualsevol altre lloc, a qualsevol altre poble. Però el poble on passa és a l'Empordà. I això és important, crec.

Comencem?

II

C

Aunque en México hay mucha violencia, la guerra es algo que queda muy lejos, ¿no? Es algo que tenemos superado. I quan vam començar a preparar aquest espectacle em vaig adonar que aquí la guerra civil és una cosa que tenen molt present. Que ja fa 80 anys, però que moltes històries encara tenen a veure amb la guerra.

A

És que encara tenim la penya a les cunetes, eh.

C

Sí, sí. Pero es que da que pensar, ¿ni?

B

Joder si da que pensar. Lorca, eh. Ja no dic/ Vull dir que tothom és important, no? Però/

D

Ja fa més de 80 anys i no hi ha manera que es tanqui res, eh.

A

De vegades penso que/ No ho sé, un gest, saps? Un dir, no ho sé, un dir 'vamos a mirar qué podemos hacer', saps?

B

Res.

Jo crec que és per això que no podem parar de parlar-ne Perquè al final la major part de la merda ve d'allà.

A

La qüestió és que la guerra als pobles no va tenir res a veure amb la guerra a les ciutats. A ciutat et bombardejaven un diumenge al migdia, no? A la ciutat era una por col·lectiva. Tenies por dels avions, de les bombes... El perill era aleatori, no tenia cara. Però als pobles no. Als pobles la violència era selectiva.

B

Al poble qui t'assassinava era el teu veí. I no per ser d'un bàndol o de l'altre. Sinó perquè tot s'hi valia.

Era la jungla.

D

No ens hem curat d'això encara, als pobles.

C

A alguns pobles de l'Empordà, i de fet una mica a tot arreu, després de la guerra es van expropiar cases de famílies que habían pertenecido al bando republicano y se entregaron a familias del bando nacional.

D

Com a agraïment pels servicios prestados, no?

C

Pero es que esto pasó de verdad, eh? Vull dir que quan m'ho van explicar no m'ho podia creure. T'imagines?

A

I aquesta història, la història que us volem explicar, és la història d'una d'aquestes cases.

III

La casa és molt gran. És una masia que ara deu tenir més de 300 anys.

La casa principal té tres plantes, però a més té graners, quadres, coberts, porxos, una casa més petita -suposo que pels masovers-

Està als afores del poble.

De fet està bastant fora del poble, ja.

Allà on el camí comença a enfilar-se a la falda de la muntanya de l'Albera.

Just on comencen les vinyes.

És una casa imponent. Una casa que tant si la mires de lluny com de prop te n'adones que ha sigut una casa gran, una casa que ha jugat un paper important a la història d'aquesta terra.

Es diu Can Miques. Ningú sap massa ben bé d'on ve el nom.

Alguns diuen que es va tardar molts anys a construir, perquè la família que hi vivia no volia estirar més el braç que la màniga, no? Volien anar mica en mica.

Can Miques.

Es va dir així abans de la guerra. Després no és que li canviessin el nom. Simplement tothom va deixar d'anomenar-la així.

Can Miques va ser una de les masies que es van expropiar en 'cabada la guerra.

L'any 1940.

La van donar a una família que venia de no gaire lluny, de Vilajuïga, o de Palau-Saverdera, no ho sé.

Era una família formada per una mare i quatre fills -tres nens i una nena-.

Al pare l'havien matat a Belchite. El van fer presoner els republicans i li van fotre un tret al cap i adéu-siau.

No era una família rica eh, al contrari.

De fet l'entrega de la casa a aquesta família va ser una mena d'agraïment pels servicis prestados.

Sí, i un aviso para navegantes també.

De vegades penso, no? Com deu ser entrar en una casa que no és teva? Sabent que allà hi vivia una altra gent i/

No crec que hi pensessin gaire, la veritat. No per res, eh. Però ells s'havien quedat sense res, també.

No els vull defensar tampoc, eh, però/

La qüestió és que arriben a aquesta casa enorme, però amb una mà al davant i l'altra al darrere.

I diguéssim que no poden esperar massa ajuda de la gent del poble. Al cap i a la fi, per molt que el sistema els protegeixi, no deixen de ser els usurpadors d'una casa que pertanyia a una família que tothom coneixia.

Així que els toca arremangar-se.

Sobretot al Josep.

El Josep és el fill gran, En aquell moment té uns 17 anys.

La casa té camps per treballar. Camps grans, enormes, que acaben just on comencen les vinyes.

Penseu que és una època de misèria total. La gent es mor de gana per tot arreu.

Així que el Josep fa l'únic que pot fer.

No crec ni que hi pensi, no hi ha gaires més opcions.

Es fot a treballar la terra de sol a sol.

A més a més aprenent-ne a marxar forçades perquè no en té ni idea de com s'ha de fer, de com s'ha de plantar, de què cal regar.

Però el tio s'hi fot.

I se'n surt prou bé. Com a mínim per alimentar la família. I si li sobra alguna cosa la canvia per llet en alguna granja, o fins i tot aconsegueix un parell de gallines.

Sí, podríem dir que se'n surt prou bé.

I mica en mica/ Aviam, als pobles la gent no oblida, i d'un dia per l'altre no s'arregla res, això és així, però també és cert que mica en mica, les coses es posen una mica a lloc, no?

I a poc a poc, la gent simplement s'acostuma a veure en Josep amunt i avall, de vegades sol, de vegades amb la seva mare, de vegades amb els germans petits.

Diguéssim que en Josep passa a formar part del paisatge, podríem dir-ho així.

I això ja és molt.

I en Josep, mica en mica, se sent més/

No ho sé, però estic segur que se sent com més tranquil.

Temps.

A mig camí entre la casa d'en Josep i el poble hi ha una casa més petita. Molt més petita.

Una casa d'aquestes a les que ningú no para atenció. Una casa petita gairebé devorada per la vegetació.

Creç que no té nom aquella casa. Si més no, nosaltres no el sabem.

Aquella casa és d'una família que va morir gairebé sencera a la guerra. La filla gran va morir a Figueres, a casa d'uns cosins, quan li va caure una paret a sobre el diumenge que van bombardejar el parc bosc. El fill i el pare no van tornar mai de l'Ebre. I la mare i l'àvia van morir de gana, o de pena, o ves a saber.

Era el panorama general de la majoria de famílies.

Només havia sobreviscut una filla, que en acabar la guerra devia tenir uns 19 anys.

El dia que en Josep la veu per primer cop ella en deu tenir uns 22 i ell uns 20.

A en Josep se li encenen els ulls en veure-la.

Ella es diu Anna. Li diuen Anita.

L'Anita malviu d'un hort petitíssim que li ha quedat i de vendre a plaça les quatre coses que pot plantar.

En Josep s'ho fa venir bé per comprar-li alguna cosa de tant en tant.

Tot i que no li fa falta perquè l'hort d'en Josep deu fer 30 vegades el tamany de l'hort de l'Anita.

I l'Anita ho sap això.

I sent una ràbia a dins, no? Sent que és com si en Josep li estigués donant caritat.

Realment la tàctica d'en Josep és lamentable.

No només fa això de comprar-li verdures que no necessita. Sovint passeja a prop de la casa de l'Anita. L'observa de lluny com feineja i si l'Anita es gira ell fa veure que no la mirava.

Terrible.

La cosa dura molt temps així. I l'Anita s'hi acaba acostumant.

Se'l mira amb condescendència.

Al cap d'uns mesos en Josep/

Penseu que el tema de festejar antes anava a un altre ritme/

Al cap d'uns mesos en Josep, passejant pels voltants de casa l'Anita veu una altra noia treballant amb ella a l'hort.

I hi ha una cosa als ulls de l'Anita que/

Una brillantor.

Passen les setmanes i l'altra noia segueix allà. Entrant i sortint de la casa petita, arreglant l'hort...

En Josep pregunta pel poble.

Les versions són diverses i contradictòries, com tots els rumors de la postguerra. Però la més plausible és la que diu que la noia venia del sud, fugint de la fam, amb la

intenció de passar a França. Però just en aquell moment començaven a arribar els primers rumors del que estava passant a Argelers.

Ningú sap molt bé com, però la noia s'ha instal·lat a casa l'Anita.

L'Anita i la Dolors són filles de la misèria. I la misèria fa sobtats companys de viatge.

S'han trobat en el moment just al lloc adequat. I que difícil que és que això passi. Que els astres/ Que tot sigui just, que tot surti bé.

La gent xerra.

Als pobles la gent xerra tant/

I si ho fan ara, imagineu-vos en aquella època.

Però al Josep no li fa falta que la gent xerri per a adonar-se'n. Ell ho sap des del primer dia. Des que va veure com es miraven. Des d'aquella brillantor, que ho sap.

Al poble el miren, perquè tothom sabia de les seves pretensions.

Festejar.

Quina paraula.

I és clar, ara al poble tothom el mira amb cara de/

Us ho podeu imaginar.

El tio embogeix.

Una cosa fora del normal.

No és d'un dia per l'altre eh, és un embogiment sostingut.

Creix a cada mirada de l'Anita i la Dolors, a cada comentari que li sembla sentir al bar del poble, a cada silenci de la seva mare/

Passen setmanes, potser mesos.

Una nit en Josep sent que li explotarà el cap.

Temps.

Als camps d'en Josep cada dia hi ha més feina i els seus germans són massa petits per a ajudar-lo. Així que es fa amb els serveis d'un mexicà que corre per la comarca a canvi d'un plat calent i un jaç prou abrigat.

Ningú sap d'on collons va sortir aquest mexicà. I és ben estrany perquè ja em diràs què hi feia un mexicà en un poble de l'Alt Empordà l'any 1943. Però és el de sempre. La història dels altres la sabem tota. Del mexicà no en sabem res.

La relació entre l'Héctor i en Josep és estranya. Potser podríem dir que són amics, però en Josep sempre ha marcat una línia perquè quedi molt clar qui és l'amo.

Aquella nit, però, en Josep entra a la barraqueta on s'està l'Héctor, amb dues ampolles de moscatell. I beuen fins a rebentar. En Josep no para de parlar de l'Anita, cada cop d'una forma més estranya, com si ja estiguessin casats, com si ja tinguessin fills, com si/

L'Héctor no entén res, fa estona que les circumstàncies l'han sobrepassat.

Quan s'acaben el moscatell en Josep li diu a l'Héctor que el segueixi i pugen al tractor.

L'Héctor no entén massa ben bé res.

En Josep arranca. Condueixen de nit.

El tractor fa molt soroll.

Al cap de pocs munts en Josep atura el tractor, baixa, descarrega una petita garrafa i es posa a caminar. L'Héctor el segueix.

En Josep camina davant, amb el bidó ben agafat amb les mans. Fa estona que no diu res. A l'Héctor li costa seguir-lo.

Just quan l'Héctor creu que l'ha perdut, se'l troba davant dels límits de l'hort de l'Anita.

En aquell moment l'Héctor ho entén. En Josep no ha compartit amb ell el moscatell com un acte d'amistat. Era un avançament. El preu que li ha pagat per un servei extra. En aquell moment l'Héctor pren consciència del que val la seva vida: Dues ampolles de moscatell.

A la casa no hi ha llum. Potser no hi són, pensa l'Héctor.

En Josep li dona el bidonet de gasolina a l'Héctor i li diu que cremi l'hort.

Temps.

L'Héctor sap que no té molt temps per pensar-s'ho.

Temps.

L'Héctor treu un cartró amb llumins de la butxaca.

Temps.

Les flames se'ls reflecteixen als ulls. La imatge dels dos homes i un hort en flames és grotesca.

El foc creix i creix. L'Héctor s'inquieta.

Quan s'adonen que el foc no s'aturarà abans d'arribar a la casa, l'Héctor fa un pas endavant, com per fer-hi alguna cosa, però en Josep l'agafa pel braç i li ho impedeix.

L'obliga a quedar-se allà.

L'obliga a mirar. A escoltar.

El foc pren ràpidament la casa. Sense temps per a res.

La figura dels dos homes es retalla davant la llum del foc. Quan la casa està totalment en flames, en Josep es gira i torna cap al tractor. L'Héctor el segueix al cap d'uns segons. Abans d'arribar al tractor es gira un instat. Hi ha un soroll que/ No ho sap ben bé, no? Potser no, potser només era el so agut de les bigues al calcinar-se.

IV

Nosaltres, la meua família, tenim una casa a Maçanet de Cabrenys. No sé si hi heu estat mai. Està a la muntanya, molt a prop de la frontera amb França, a la part com oest de l'Empordà. No és la casa on vivim, hi anem a l'estiu, alguns caps de setmana durant l'any... A l'hivern no hi anem gaire perquè hi fa molta fred.

A mi de petit m'agradava molt aquesta casa, era com una aventura, saps, com sortir del que feia cada dia.

La casa té dos pisos, no? I/ Aviam, me'n vaig adonar quan tenia vuit o nou anys. No sé si us passa que heu estat moltes vegades en un lloc i de cop descobriu un passadís o una porta que no havíeu vist mai. No ho sé, a mi em passa.

La qüestió és que quan tenia vuit o nou anys em vaig adonar que sota l'escala que puja al pis de dalt hi havia una porta

Clar, em vaig quedar/ Vull dir, a aquella casa hi havíem anat des que vaig néixer, saps?

I clar, vaig començar a pensar que deuria ser una habitació prohibida i que havia de trobar el moment per explorar-la, no?

Jo era un cagat, de petit. Vull dir, que em va costar molt trobar el moment per/

Vull dir que no hi havia gaires moments en que em deixessin sol i havia d'espera el moment oportú.

Un dissabte, a l'hivern, al meu germà gran li va pujar molt la febre i els papes se'l van endur al CAP de la Jonquera. Tenia tot el temps del món per explorar l'habitació prohibida, però aquell primer cop només vaig obrir la porta, saps? (*Fa el gest*)

I a partir de llavors, cada cop que en tenia l'oportunitat, aprofitava per entrar-hi una mica més. Potser va passar ben bé un any fins que em vaig atrevir a entrar-hi del tot i encendre el llum.

Era una habitació molt petita, amb tot de fusta vella. Era súper raro, era com si haguessin reformat tota la casa menys aquell quarto. No hi havia gaires coses. Una catifa blanca, un escriptori/

Quan vaig aixecar la vista/ Sobre un quadre on hi sortia un animal que a dia d'avui encara no sé què és hi havia/ No ho sé, era un arsenal d'armes, saps? Una vitrina amb escopetes llargues, curtes, ganivets...

Clar, primer de tot vaig pensar, no ho sé, el papa deu ser de l'FBI, saps? Vull dir, imagina't, trobes això, amb deu anys a casa i/ No ho sé, de l'FBI, o de la CIA o, jo què sé, potser era un assassí.

Vaig apagar el llum i vaig sortir corrents. Pensava que no hi tornaria a entrar mai més. Però mica en mica/ Sabeu les putes mosques i la mel? No ho sé, no sé si era per morbo o/ Cada cop que em quedava sol a casa necessitava entrar-hi. Hi entrava i em quedava en silenci, mirant les armes. Pensant/ No sé, no sé què pensava.

Un dia, quan tenia dotze anys i els papes havien anat a la fleca a l'altra punta del poble, estava de peu, absort mirant l'empunyadura d'una de les escopetes quan vaig sentir una

presència darrere meu. El papa no sé què s'havia deixat i era darrere meu. Mirant-me. No va dir res, ni jo tampoc. Em vaig posar tant nerviós que crec que no vaig ni sopar.

L'endemà, crec que era de nit encara, quan algú va encendre el llum de la meva habitació. Vaig veure el meu pare de peu a la porta. Em va mirar, em va dir que em vestís i va baixar al pis de baix.

Quan vaig entrar al menjador només hi era ell. Ni rastre de la meva mare ni del meu germà. Vaig seure davant d'una tassa de cafè i dues torrades. Ara no puc viure sense cafè, però el primer cop que en beus/ És com quan veus cervesa per primer cop. Quin putò fàstic.

Després d'esmorzar em va dir que m'abrigués i vam sortir a fora. Ell portava una motxilla llarga, com una funda. Va començar a caminar pel camí que surt de darrere la casa, el que puja a la muntanya del Roc de Frausa, i jo tot darrere. No ho sé, pensava que no em podia assassinar, no? Vull dir, soc el seu fill/

Vam caminar hores, jo estava mort. A l'arribar al refugi de Les Salines ens vam desviar i vam caminar una hora més pel mig del bosc fins a arribar a una clariana. Ens va, estirar enmig d'uns arbustos i em va donar l'escopeta. Em va posar l'escopeta a les mans, saps, i em va explicar com funcionava i em va fer posar l'ull a la mirilla.

Vam estar així minuts, potser hores, fins que va aparèixer/ no ho sé, devia ser una daina o un cérvol o/

Em vaig quedar garratibat.

Dispara.

Res

Dispara.

Res.

Dispara.

Jo, quiet.

Temps.

Només m'ho va dir tres vegades.

Jo plorava intentant que no se'm notés.

El papa va entendre que no hi havia res a fer i va guardar l'escopeta. No em va dir res més durant tot el dia.

Clar, hi ha coses que entens amb el temps. Al menjador de la casa de Maçanet fa molt temps que hi ha un cap de cérvol penjat a la paret, saps? Vull dir que o sempre havia pensat que era decoració, no?, al meu pare li agradaven aquestes coses. Però un dia em vaig adonar que just el va penjar quan el meu germà tenia uns dotze anys, saps? i/

No ho sé.

Que jo tinc bona relació amb el meu pare, eh, però/

Hi ha alguna cosa, no?/

Alguna cosa que/

Que s'ha com/

segon cant del bitó

la lluna

Todos los días aquello volvía a repetirse. Todos los días hacían volar las cosas en todas direcciones, los cuadros, las bolas de cristal nevadas de Lourdes, los juegos de mesa que se habían traído de las vacaciones. Lo destrozaban todo, lo reventaban todo. Lanzaban gritos de chiflados como no has oído nunca, y como no oirás jamás, gritos que luego te llevas contigo y que no puedes olvidar.

Édouard Louis
Historia de la violencia

V

La Dolors menja una taronja al porxo de la casa. L'Anita apareix de dins la casa i seu al seu costat.

ANITA

Que no dorms?

DOLORS

No, ja no.

ANITA

El camí és ple de branques. Les hauríem de treure.

DOLORS

Està bé.

ANITA

Sinó després s'acumulen i és/

DOLORS

Sí.

ANITA

Un merder.

DOLORS

Sí.

ANITA

Està bé.

Temps.

Diu que hi ha una gent nova a Cal Ferrer Vell.

Venen de lluny.

DOLORS

Es queden?

ANITA

Suposo.

DOLORS

Vaja.

ANITA

No hi pensis. Amb prou feina tenim/

DOLORS

Sempre has dit que voldries viure allà.

ANITA

És clar que m'agradaria.

Temps.

DOLORS

Els hauríem d'anar a dir hola.

ANITA

Demà.

DOLORS

O més tard. Deuen estar morts pel viatge.

ANITA

I nosaltres hauríem de treure les branques.

DOLORS

Estàs obsessionada amb això.

ANITA

No podem ser tan deixades.

Temps.

Perdona.

Temps.

Podríem fer/

DOLORS

Coca.

ANITA

De greixons.

DOLORS

No fa de bon dia, no?

ANITA

Potser no.

DOLORS

Pensaré alguna cosa.

ANITA

Sí. Que no se'ns passi com l'última vegada.

Temps.

ANITA

Que bones que estan aquestes taronges.

DOLORS

Són de plaça. Les porta aquella senyora de fora.

L'Anita somriu.

Es miren.

DOLORS

Els hi podem portar taronges també. Demà puc anar a plaça a buscar-ne.

Temps.

Si venen de lluny/

També necessitaran coses.

Podríem porta'ls-hi mantes.

N'hi ha de velles a dalt, n'hi ha d'antes.

ANITA

Les nostres? I si ens fan falta?

DOLORS

No ho crec.

No les traiem mai.

ANITA

Però si ells tenen llar de foc.

Aquella casa té una llar de foc a cada habitació.

DOLORS

Tantes?

ANITA

La meva mare hi treballava allà.

De petita somiava en una casa gegant amb milers de llars de foc.

DOLORS

Els portarem les mantes.

Temps.

ANITA

Si.

Temps

DOLORS

I casa nostra?

ANITA

Què?

DOLORS

Serà una casa gran? La gent la coneixerà, se'n recordarà?

ANITA

No ho sé.

Les cases duren sempre, mentre hi visqui algú.

DOLORS

Nosaltres hi viurem sempre, oi?

ANITA

No ho sé.

Temps.

No ho sé.

Temps.

Mira la casa de Cal Ferrer Vell. Semblava que anava a caure. I ara que han vingut els veïns nous. Ara sembla que/

DOLORS

Tinc por.

Temps.

De vegades tinc por.

ANITA

No pateixis.

DOLORS

Tu només estigues aquí.

Temps.

VI

M'agradaria pensar que va ser així, no? Que van tenir una conversa normal, que no es van adonar de res.

Però això no ho sabem.

No ho podrem saber mai.

El que em fa més ràbia és aquesta sensació d'impunitat, no?

Sí, perquè ningú no dona massa importància a l'incendi. Ràpidament s'estén per la comarca que l'incendi ha sigut totalment fortuït.

Fortuït, quina paraula.

Per un descuit, diuen.

N'hi ha molts de descuits, diuen.

La gent ja no està tant atenta com antes, diuen.

La tramuntana ja no bufa com antes, diuen.

Que dius, han mort dues persones, saps?

De fet, avui en dia aquesta història encara s'explica així, no? La meva àvia me l'explicava de petit. La història de la casa que es va cremar de nit perquè es van deixar un llum de gas encès a la cuina.

La qüestió és que la gent no vol parlar del tema. Es posen nerviosos parlant de dues dones que/ saps?

Si, i a més estic segura que, en el fons, desitjaven haver sigut ells, no? haver sigut ells els que/

Però no han sigut ells.

Ha sigut en Josep.

I en Josep, tot i saber que ningú investigarà res, no?, té a dins una sensació estranya.

Una remor a l'estómac, se li regiren els budells.

De nit, sobretot.

És una sensació que li recorda la seva infantesa.

Jo hi ha vegades que penso, no, que penso què és el que m'impedeix fer mal a algú, o fer alguna cosa veritablement horrible, no? I, hòstia, mai estic segur de si el que m'ho impedeix és el remordiment que podria sentir després, o, simplement, la por a les conseqüències, no? No sé, no sé si ho heu pensat mai.

Doncs jo crec que en Josep té una sensació semblant. No sap ben bé si és culpa o por a que pugui passar alguna cosa o/

I hi ha una cosa que no pot suportar de cap de les maneres.

Veure l'Héctor cada dia. Cada dia de cada dia de cada dia.

És com un fantasma que li recorda constantment el que ha fet, no?

I això que no n'han tornat a parlar, eh?

De fet no han tornat a parlar de res.

I és clar, el veu cada dia, perquè treballen junts a l'hort. Passen setmanes treballant en silenci, sense gairebé ni mirar-se.

I si es miren ho fan quan l'altre no el veu. Gairebé mai no es creuen la mirada.

La tensió és insostenible.

Temps.

Relativament a prop de La Jonquera, molt a prop del Puig Neulós, hi ha un poble que es diu Requesens.

És un poble petitíssim que ja deu fer ben bé dos segles que està totalment abandonat.

Hi ha un castell en ruïnes que encara es pot visitar, no sé si hi heu estat.

Si surts del poble abandonat i camines unes dues hores en direcció a França hi ha una cabana que encara es conserva prou bé. Una cabana de pastor.

La cabana està a moltes hores a peu de qualsevol zona habitada.

I al poble d'en Josep hi ha un ramader que té vaques de l'Albera pasturant per la zona de Requesens i que fa temps que es queixa perquè ja és massa gran per estar amunt i avall per la muntanya. I que no troba ningú que vulgui anar-se'n allà dalt amb les vaques.

Clar, quan hi ha del poble d'en Josep a la cabana?

No ho sé, unes vuit hores a peu, com a mínim.

Temps.

A poble, al camp, de sempre que hi ha hagut una mena de sentiment de possessió de les persones, no? Si tu treballes per una casa, més que treballar-hi, n'ets part, no? Et, si, d'alguna manera et posseeixen.

Això encara passa ara.

Doncs imagina't amb un mexicà a mitjans dels 40.

Fins i tot l'Héctor, en el fons, jo crec que pensa que és millor així. Si més no allà dalt, tot sol/

Si, però/ vull dir jo crec que ara ens ho imaginem com molt idíl·lic, no? Però devia ser una puta merda. Allá arriba hace un chingo de frío.

L'Héctor es resigna.

Sí, crec que resignar-se és una paraula que ho defineix molt bé.

I en Josep/

En Josep es queda més tranquil sense aquells ulls foscos que li recorden cada dia que és un assassí.

Tot i així se li queda com/ com una ombra a sobre, no?

S'adona que necessita tenir el cap ocupat en tot moment. A la que deixa d'ocupar-se comencen a venir-li imatges al cap i crits i foc i/

Y es bolca de ple en les terres.

No només en els horts, que ja li funcionen.

Clar, penseu que a aquella casa li pertanyia mitja falda de la muntanya, no? I allà, històricament hi havia hagut vinyes. Però s'havien mort totes abans de la guerra amb la fil·loxera.

Però el tio, hòstia, està tan concentrat amb això que/

Es fot a replantar tot el terreny, no? Totes les feixes.

I les vinyes tarden a créixer, eh. Vull dir que no és d'un dia per l'altre. Fins al cap de ben bé quatre anys no tens, allò, una collita que/

Però ell s'espera. Tampoc té pressa. Els horts li van bé i/

I passen aquests tres o quatre anys, no?

I les vinyes comencen a donar fruit.

I el tio comença a fer vi. I a vendre'l. Primer en petites quantitats. Però el vi és la hòstia. I cada cop en fa més i cada cop en ven més.

A veure, no es converteix en una multinacional ni res d'això, eh. Però/

I clar, cada cop necessita més gent per treballar. I dona feina a la gent del poble i de la comarca.

I a poc a poc, amb el temps/ se li comença a dibuixar un somriure als llavis.

I la gent el comença a veure com un filantrop.

Penseu que els anys després de la guerra a l'Empordà tot era puta misèria. I ell va donar feina a molta gent, no? Les seves vinyes no van tardar en convertir-se en un referent de com fer les coses, no? De l'home fet a sí mateix.

De fet l'empresa avui encara existeix. El celler es pot visitar.

I no només és per l'oportunitat de treballar que dona a molta gent. En Josep comença a fer-se un nom a la comarca. Participa a les reunions socials. Sabeu aquella cosa antiga d'un reservat en un restaurant de la capital, on s'ajunten el metge, els empresaris, l'alcalde/

I en Josep a poc a poc deixa d'anar a treballar la terra perquè ja té molta gent que ho fa per ell. I es dedica a anar amunt i avall de la comarca i de la província a vendre el seu vi a restaurants, a hotels/

L'any 1953 Franco firma una aliança econòmica amb els Estats Units, i Espanya, a partir de llavors, comença a treure el cap, no, sobretot a la zona de la costa.

I a mitjans dels anys cinquanta hi ha un tio, el cognom no l'hem trobat, però hi ha un tio que arriba a l'Empordà i veu la Costa Brava i/

L'important no és ser el millor. L'important és ser el primer.

I clar, el tio aquest, comença a construir hotels, no?

I a en Josep li falta temps per anar a oferir-li els seus vins pels restaurants dels hotels.

I amb aquest negoci ja sí que l'empresa d'en Josep s'assenta definitivament.

I en Josep coneix la filla d'aquest hotelier, que no és gaire més jove que ell. I sent coses a dintre que feia molts anys que no sentia.

I tot sembla, escrit, no?

Pel carrer, mentre passegen amunt i avall de la rambla de Figueres, agafats de bracet, la gent els mira i pensa que si l'amor es pogués pintar, no?, que tindria les seves cares.

El casament és/

Us ho podeu imaginar, no? Dues de les famílies més importants de la comarca.

No hi falta ningú i no hi falta de res.

És un pensament que en Josep té de forma recurrent durant aquells anys, no? El té sovint a les nits quan s'adorm. El té sovint després de fer l'amor amb la Rosa. I anys més tard el té sovint quan sent els nens plorant a l'habitació del costat. Pensa: Que no ens falti de res.

És el pensament que mou tot el que fa, totes les decisions que pren.

Que no ens falti de res.

Temps.

Un dia.

El 21 de juliol de 1969.

Sí.

És important.

Perquè ens situem, a l'estiu de 1969 en Josep i la Rosa ja tenen tres fills, el fill gran té 12 anys, el fill petit 9 i la filla petita en deu tenir uns 7.

Doncs el 21 de juliol de 1969 en Josep va a ca l'Ymbert a comprar piles.

Ca l'Ymbert és la botiga històrica d'electrodomèstics de Figueres. Està a la rambla.

Va tancar fa poc. Ara hi ha un Tiger.

Total, que el 21 de juliol de 1969 en Josep va a ca l'Ymbert a comprar piles i, entre una cosa i l'altre acaba comprant el primer televisor que hi haurà a casa seva.

De fet és un dels primers televisors que es venen a la botiga. Fins llavors només els tenien a l'aparador per atreure clients que s'amuntegaven a la vorera a veure les notícies.

Però aquella nit és important.

Aquella nit és diferent. I en Josep vol gaudir-la. Vull dir, ell podia, no? Per què no fer-ho?

Que no ens falti de res.

I aquella nit, havent sopat, en Josep, i la Rosa, i en Joan, i en Simón i la Maria Àngels, tots cinc seuen al voltant de la tele.

Per primera vegada.

Us imagineu com ha de ser veure la tele per primera vegada?

Ja gairebé no queda gent que recordi veure la tele per primera vegada.

I en Josep se sent molt orgullós, no, d'aquella imatge. Els cinc, la seva família, asseguts davant la tele en silenci, escoltant com un reporter retransmet en directe un dels moments més importants de la història de la humanitat.

I és/ aquella sensació de caliu, no? De niu. Per primer cop en anys en Josep està bé, està tranquil. Està tranquil.

VII

Edwin Aldrin revisa els instruments del mòdul amb el que Armstrong i ell descendiran a la superfície lunar. Els astronautes han introduït una càmera de televisió dins el mòdul per a fer possible que des de la Terra puguem seguir les operacions.

L'arribada a la Lluna és un pas gegantesc. Els esdeveniments es precipiten, com deia abans, i falten molt pocs instants per l'aterratge en algun punt encara inconcret del Mar de la Tranquil·litat.

La nau espacial Apol·lo XI, es troba ja dins el camp gravitacional de la Lluna. La velocitat és tal, que els esdeveniments planejats per aquest vol històric s'encadenen sense treva d'acord amb un horari vertiginós en el que succeeixen fets d'allò més extraordinaris. Tindran un desenllaç positiu?

Per ara el vol segueix amb normalitat. Aquest matí els tripulants de l'Apol·lo XI s'han llevat després d'un descans reparador. El despertar no hauria pogut anar millor. Des del Centre de Control de Houston els han dit que el motor principal es troba en perfectes condicions per a complir el seu objectiu. El rumb es manté perfecte. El viatge depara les mil meravelles als seus tripulants. La visió de les estrelles des de la seva privilegiada posició és, segons apunten els personatges, extraordinària.

Són les 22h 56 minuts del dia 21 de Juliol de 1969: Els habitants de la Terra, en vetlla permanent, contempen, a través de la televisió, amb astorament i emoció, com un home anomenat Neil Armstrong baixa per una escala i posa el peu a la lluna. Vint minuts després, un altre home, anomenat Edwin Aldrin, es reuneix amb ell a la superfície del nostre satèl·lit. Una nova era acaba de començar per a la humanitat.

L'home en el seu afany d'anar sempre més endavant, acaba de realitzar una empresa colossal. L'home ha arribat a la Lluna. Un fet que, fins i tot, figurava en el llenguatge popular com a símbol de l'absurditat, ha estat possible. I la lluna es troba ja a l'abast de l'home, ha sigut trepitjada per l'home, i serà explorada per l'home.

VIII

La televisión en México es algo muy jodido. Yo creo que es casi tan peligrosa como el narcotráfico. Porque hay algo con la televisión ahí que/ Nos atrapa. Todas las familias están atrapadas con la televisión, 24 horas al día, todo el rato, todo el rato, comiendo, cenando, pasando el rato. Es algo en lo que pensaba muy a menudo estando ahí.

Y de hecho, ahora, cuando pienso en mi mamá, la imagen que tengo de ella siempre es esta, ¿no?, siempre es la misma. Mamá sentada en el sofá del salón, mamá hundida en el sofá del salón con el televisor encendido. Siempre, siempre encendido. Aunque estuviera dormida, no, si te acercabas para apagar la tele o cambiar de canal, se despertaba y te decía “no, no la quites que la estoy viendo”. “pero si estás dormida, ma”. “No, no que la estoy viendo”.

Temps.

Y qué mierda, ¿no?

Cuanto más hace que me fui de México más se me simplifican los recuerdos. Cada vez recuerdo menos cosas, cada vez tengo menos imágenes en la cabeza. Por ejemplo, ya no tengo imágenes de mi mamá conduciendo, o hablando con mi papá, o regañando a mi sobrino o/ A ver, está claro que si me esfuerzo consigo recordar montones de cosas, pero la primera imagen, la importante, ¿no?, la primera imagen siempre es la misma. La de mi mamá anulada, engullida por el sofá y el televisor. Como si hubiese renunciado.

Y qué mierda, ¿no? Que no podamos recordar de verdad las cosas que ocurrieron, ¿no?, me doy cuenta, me doy cuenta estando lejos, que no tengo recuerdos, sino opiniones sobre los recuerdos, ¿no? Porque me doy cuenta de que no existen los recuerdos, no, no puedo recordar nada de forma objetiva, no puedo recordar nada de verdad, siempre ese sentimiento, esa opinión, esa mierda nublando todo.

Cada vez/

Cada vez recuerdo menos.

Temps.

Mi mamá me llama a menudo, aunque no siempre le cojo el teléfono.

Mi madre es/

Mi madre es como un tsunami de amor, ¿no? Imagínense una ola gigante de miel y azúcar. Eso es mi mamá.

Es tan, tan, tan que a veces, no/ Muchas veces no puedo gestionarlo.

No sé, mi mamá tuvo 16 hermanos. Imagínense lo que debería ser criarse con 16 hermanos. O sea, imagínenselo de verdad. Como sería cenar con tus 16 hermanos, más papá y mamá y quizás alguna abuela. ¿Como se puede querer a 16 hijos?

Es que esto es de verdad, eh. Yo tengo que pensarlo mucho para poder imaginarlo.

No sé, igual es por eso, ¿no?, que mi mamá, conmigo y con mi hermano ha sido así, ¿no? Tan/

Y yo/

O sea, no es premeditado, ¿no?, pero el otro día me llamó mi mamá, y yo no sé que estaba haciendo, estaba ocupado, y quise colgar pero sin querer le cogí la llamada, y estuvimos hablando, no sé, tampoco estuvimos hablando mucho rato, y al colgar me di cuenta de que/

que le hablo fatal a mi mamá.

Pero de verdad, eh. Creo que/

No lo sé, no sé si es por rutina, porque siempre ha sido así. Pero es que le hablo de una forma que no me atrevería a hablarle a nadie.

Y a veces me siento fatal, porque, o sea, me estoy quejando de que mi mamá me quiere muchísimo, ¿no? Qué mierda es eso.

Pero no puedo evitarlo, y lo sé, y me doy cuenta, pero no hago nada para evitarlo.

No puedo.

tercer cant del bitó

el cérvol

Apartó la mano de la ventanilla y le ordenó al taxista que arrancara. Luego, bruscamente, dijo algo, que no entendí (tal vez fuera un nombre, pero no estoy seguro), porque el taxi había echado a andar y, aunque saqué la cabeza por la ventanilla y le pregunté qué había dicho, ya era demasiado tarde para que me oyera o pudiera contestarme, le vi levantar el bastón a modo de saludo último y luego, a través del cristal trasero del taxi, caminar de vuelta hacia la residencia, [...] y cuando abrió la puerta del jardín sentí una especie de nostalgia anticipada, como sí, en vez de ver a Miralles, ya le estuviera recordando, quizá porque en aquel momento pensé que no iba a volver a verle, que iba a recordarle así para siempre.

Javier Cercas
Soldados de Salamina

IX

Que no ens falti de res.

Aquella frase seguia ressonant dins el cap d'en Josep cada dia de cada dia de cada dia durant aquells anys.

Tampoc era ambició, era simplement buscar un/ un estat tranquil de les coses.

Sí, estar tranquil. Estar bé.

Y tot segueix bé, sí. Podríem dir que tot segueix en aquest estat tranquil de les coses.

L'any 1975 mor Francisco Franco Bahamonde caudillo de España por la gracia de dios.

I al país comencen a moure's coses.

Coses soterrades, amagades.

A tot arreu, a tots els nivells.

Tothom té por del que pugui passar, no, sobretot la gent que té poder.

Clar, penseu que durant la dictadura, qui més qui menys tothom que tenia una mica de poder se había montado su chiringuito, ¿no?

I amb la mort de Franco va arribar la incertesa.

Els empresaris, la gent que, si, la gent que tenia coses van començar a moure fils.

Al principi a en Josep tot això ni li anava ni li venia. Ell sempre havia estat a prop de la gent que tenia un cert poder polític a la comarca, no?, però per ell eren més amistats que cap altra cosa.

Però amb l'inici de la transició arriben les primeres eleccions municipals.

L'any 1979.

I a Figueres, com a la majoria de pobles grans, comença a haver-hi un run run de noms i de gent i de copes de whisky clandestines a altes hores de la nit.

En Josep no sospita res perquè ell creu que és una reunió normal amb els seus amics (tots empresaris, funcionaris, periodistes...)

Quan li proposen es pensa que és una broma.

Ell sempre ha tingut una opinió molt baixa de si mateix. Mai s'ha vist a la mateixa alçada que els altres, no? Mai ha pensat que ell pogués/

Primer diu que no, que quina bestiesa.

Però veu la cara dels altres, no?

Veu que, que sí, que, com ho diria?/

Que confien en ell.

Exacte.

I això el fa pensar que potser sí, no?

Que potser és el que li faltava per assegurar que a la seva família no li faltaria mai de res. Fins l'últim dia.

I, de mica en mica/

Això és una cosa que li passa sovint, no?, li ha passat en altres moments de la seva vida. Mica en mica se'n va fent a la idea.

Alcalde.

Eh, no del poblet on viu, eh. De Figueres.

Mica en mica no només se'n fa a la idea, sinó que passa a ser una cosa que desitja amb totes les seves forces.

S'obsessiona.

Com sempre.

I tot pinta bé.

Tot està preparat, no? Perquè ell guanyi.

És una de les persones més ben valorades de la comarca.

I a més, al cap i a la fi, són les primeres eleccions democràtiques.

I si les eleccions ara van com van, gent morta votant, autobusos de partits portant la gent gran als col·legis...

Imagineu-vos llavors.

Així que tot pinta bé.

Fins que el matí del dia abans de les eleccions, en Josep surt de comprar, no ho sé, crec que de comprar pa, o ves a saber. Doncs el matí del dia abans de les eleccions, en Josep està a Figueres i surt de la botiga i el veu.

De lluny.

Primer ha d'acompassar la respiració.

Després ha d'enfocar bé els ulls per estar-ne segur.

I és en aquell moment que les seves mirades es creuen.

Els dos n'estan segurs.

N'estan segurs d'haver-se vist l'un a l'altre.

Al principi, just després que l'Héctor s'instal·lés a la cabana de la muntanya, després de l'incendi, en Josep hi pujava sovint.

Si, li pujava menjar, li pujava roba.

Poca cosa. Lo just per assegurar-se que estava bé, que no tenia cap motiu per tornar o per marxar.

I van estar uns anys així. En Josep pujava més o menys un cop per setmana.

I xerraven.

S'explicaven, no ho sé, ves a saber què s'explicaven.

Al cap i a la fi tenien alguna cosa en comú.

Sí.

Al principi era un cop per setmana. Després un cop al més, i mica en mica.

No és que se n'oblidés, però/

No, però mica en mica l'Héctor va deixar de ser un perill a ulls d'en Josep. Com a mínim això creia ell.

I entre una cosa i l'altra, els negocis, els fills... Potser ja feia 10 anys que en Josep no pujava a Requesens a veure l'Héctor.

I al veure'l allà, a l'altre costat del carrer. A en Josep li torna aquella sensació a l'estómac.

La por, la impotència.

Comença a pensar que què hi feia l'Héctor a la ciutat.

Què collons hi feia allà?

No hi havia cap raó.

Cap motiu.

Res justificava que hi fos.

No hi havia cap explicació.

Cap ni una.

Res.

Res.

Res, res.

Com pot ser?

Per què?

A no ser que/

A en Josep li ve la idea al cap com un tiro.

Se li apareixen titulars de diari.

Portades amb imatges d'arxiu de focs, de cases cremades.

La ruina. La ruina econòmica. La ruina moral.

I en Josep agafa el cotxe.

En Josep enfila la nacional.

En Josep passa Pont de Molins.

En Josep es desvia abans d'arribar a la Jonquera.

En Josep passa per Capmany.

En Josep gira a l'esquerra just abans de Sant Climent.

En Josep arriba a Cantallops.

En Josep es desvia per la pista de terra.

En Josep aparca al costat del castell de Requesens.

En Josep descarrega una escopeta del maleter del cotxe.

En Josep es posa a caminar.

En Josep arriba a unes roques des de les que es veu la cabana.

En Josep espera.

Espera.

Espera.

En Josep veu com arriba l'Héctor, rosegant alguna cosa, alguna herba.

En Josep posa el dit al gallet.

L'Héctor el veu.

En Josep veu que el veu.

En Josep no dispara.

L'Héctor es queda quiet.

En Josep baixa fins on és l'Héctor.

Al cap d'una estona, en Josep i l'Héctor són dins el cotxe. En Josep condueix.

És gairebé de nit.

Josep aparca en una casa que parece abandonada, a las afueras del pueblo.

L'Héctor no hi ha estat mai.

Els dos homes baixen i entren en una mena de garatge.

En Josep li dona les claus del cotxe que hi ha en aquell garatge a l'Héctor.

L'Héctor agafarà el cotxe i conduirà de nit.

Lluny.

Molt lluny.

Més lluny del que haurà estat mai.

I no podrà tornar. Mai més.

Serà això o l'escopeta.

Fet i fet és el mateix.

Sí, però l'escopeta fa més por.

L'Héctor condueix de nit. Lluny. Cada cop més lluny. Per carreteres petites, fosques.
D'aquella manera que marxa la gent que no podrà tornar.

Diuen que pots saber l'edat d'un cérvol per les banyes

Quan era petita, em pensava que els cérvols eren cecs, i que les seves banyes eren antenes, i que amb aquestes antenes es podien guiar entre els arbres, com un rat-penat, corrent d'un punt a l'altre del seu territori i plantant cara als llops i als óssos.

Són molt grans els cérvols. I forts. Molt més del que puguem creure.

El cérvol pastura en una cuneta. És de nit i tot passa molt de pressa. És fosc. Dos fars apareixen de cop a l'eix de la corba de la carretera. El cérvol aixeca el cap amb la majestuositat dels reis i els nobles. Uns ulls grocs immaculats. Una mica d'herba entre les dents. No entén res. No el preocupa massa. Les banyes li fan una ombra curiosa sobre el front.

Porto el maleter ple de merdes que ni tansols sé per què les porto. O sí, no ho sé. No puc saber-ho tot.

Només hi ha una cosa, una sola cosa en tot plegat que no em sembla horrible. Puc conduir de nit. M'agrada conduir de nit. M'agrada conduir de nit per carreteres com aquesta, carreteres petites, plenes de corbes, que no saps molt bé d'on vénen ni on van.. Quan condueixes de nit tot va molt depressa. Tot és molt fosc. A les carreteres petites no hi ha llum.

Les llums del meu cotxe apareixen de copLas luces de mi coche aparecen de cop a l'eix de la corba de la carretera. El cérvol aixeca el cap amb la majestuositat dels reis i els nobles. No entén res. No el preocupa massa. Les banyes li fan una ombra curiosa sobre el front.

El morro del cotxe impacta de forma brutal contra l'estómac de l'animal. El cérvol no brama. Els cérvols no bramen quan es moren. El cérvol es plega per la meitat. La matricula rovellada li secciona dues artèries, i els ossos de les cames se li fan miques degut a la violència del xoc. Treu sang pels ulls, pel nas i per la boca.

L'impacte és tan fort que el cotxe queda destrossat. Després d'uns minuts que podrien ser hores, l'home aconsegueix recordar qui és. De forma maldestra es descorda el cinturó i s'arrossega fora del vehicle. L'home s'apropa al cos del cérvol, mig atordit encara pel que acaba de passar. No s'atreveix a acostar-s'hi del tot. No és per por, és per respecte. Com dos animals desconeguts que es troben de sobte en la nit. Primer el mira. S'apropa molt lentament a l'animal, sense deixar de mirar-lo. Es torna a aturar un breu instant. Fa un petit gest. Com una petita reverència. S'hi apropa fins que ja hi és a tocar. L'ensuma. Les olors se li barregen. Comença a acariciar-li el llom amb el dit. Primer de forma molt suau. Després cada cop més ràpid, amb tota la mà oberta. S'acaricia a ell mateix. Comença a excitar-se. L'abraça. S'abraça. Es rebolca dins el cadàver de l'animal. Es va traient les poques peces de roba que li queden a sobre mentre es refrega en el cos del cérvol, cada cop més destrossat, llepant-ne les vísceres, menjant-se'n els ulls. S'atura de cop. Uns instants de silenci. Passa el temps. S'incorpora molt lentament. La figura d'un home amb banyes de cérvol es projecta en forma d'ombra contra les roques.

XI

Ara em tocaria a mi parlar-vos.
Parlar-vos de Sarroca de Bellera.
Que és un poble. Que és un poble on hi ha una casa.
Una casa que ara és meva.
De la meva mare i meva.
I de la meva germana.
Però elles no hi van mai.
I és meva.
Ara em tocaria parlar-vos de com de bonic és viure allà.
Que l'aire es cola per les finestres.
Que és llavors quan t'adones que la casa és plena de forats.
Us parlaria dels forats per tapar,
de les escletxes,
de les estructures velles.
De l'hort que hi tinc que és meu i és una mica de tothom del poble.
Us parlaria de les sabates plenes de fang que deixo a la porta de baix,
dels dies curts d'hivern en què s'han d'aprofitar les hores de sol,
d'haver-nos de preocupar per les gallines,
d'organitzar-nos, jo, i els altres del poble,
de treballar en equip,
de plantar junts, us parlaria,
de plantar sabent que potser no sortirà una collita prou bona.
Però potser prou bona per nosaltres.
I us pararia del pati, que és la plaça,
i de trobar a faltar el campaner i de dir que les campanes ja no sonen com abans,
de sentir el perill una mica cada dia,
de sentir la por una mica cada dia, però una por diferent.
Ara em tocaria parlar a mi i us parlaria de com guardo les eines pel camp
i de com m'oblido del soroll i de la pressa,
i de que he descobert que la felicitat estar tranquil·la,
i que a estones estic bé
i que les gallines estan bé.
I us parlaria que em passo moltes hores contemplant,
que contemplar és una cosa que he après,
que he après l'estat contemplatiu de les coses,
que he après una idea contemplativa del món.
I us explicaria que això a mi no m'ho havia explicat mai ningú,
que la revolució és no fer,
que la revolució és parar, ni que sigui una mica,
escollat, sentir,
parlar, mirar,
notar la posta de sol,
morir,
tenir la mort present en tot el que es mira,

seure, la pedra,
el penya-segat,
l'abisme,
l'arbre, el vent, la fulla,
la fotosíntesi, la vaca,
l'ovella,
l'altre, que s'apropa.
L'altre, que està aquí.
Estar junts.

De tot això us parlaria.

Però no us en parlaré. Almenys no, de moment. Almenys fins que no deixi de ser un somni, fins que no deixi de ser una il·lusió. Una mirada utòpica. Almenys fins que no deixi el pis de Les Corts. Almenys fins que no deixi de fer-me aquesta por de merda. L'important, ara, és que en Josep guanya les eleccions.

quart cant del bitó

la casa

En aquel tiempo la experiencia que teníamos con la muerte era muy limitada. A veces se moría el abuelo o la abuela de alguien, como una ficha de dominó que cae cuando le toca al fin su turno, pero casi todos teníamos todavía dos o tres abuelos vivos como mínimo. Algunos abuelos -y sobre todo algunas abuelas- se tiraban por el balcón. Esto pasaba entonces con cierta frecuencia; luego me he preguntado si era algo propio de aquel barrio o de aquella época, una casualidad o una deformación de mi memoria.

Sea como sea, sucedía, o yo al menos recuerdo que aquello sucedía.

Sara Mesa
Mala letra

XII

En Josep guanya les eleccions.

Sí, guanya les eleccions de forma exagerada.

A Figueres tothom està content, tothom sent que ha guanyat.

La gent creu que amb en Josep no pot anar res malament, no? Una persona que és qui és, que ha ajudat a tanta gent/

I els quatre botiguers, els empresaris, els funcionaris/
Tothom respira tranquil a la comarca. Figueres respira tranquil·la.

Aquella nit en Josep arriba tard a casa.

Ell i la família segueixen vivint al poble, i encara que ara sigui alcalde de Figueres, ell vol seguir vivint allà, prop de les vinyes.

És una tradició que tenim a Figueres aquesta de tenir alcaldes que no hi viuen.

Aquella nit en Josep arriba tard a casa.

Ho han celebrat fins tard al Cercle. Al reservat.

I l'han portat a casa.

En Josep s'estira al costat de la Rosa, procurant no despertar-la.

Però en Josep respira fort, per l'adrenalina i per l'alcohol.

I la Rosa es desperta. I s'abracen. I tarden a adormir-se. I respiren gairebé a la vegada, a l'uníson.

I més tard a la nit/

De matinada.

Deuen ser les tres o les quatre ben bé.

A les tres o les quatre sona el telèfon.

Mai és bo que soni el telèfon de matinada.

Sempre és un infart o una cosa pitjor.

Sona el telèfon i al principi en Josep no sap si sona dins el seu somni o si/

El telèfon sona molta estona.

Al final és la Rosa qui despenja.

És per tu.

Ho diu com si hi hagués alguna remota possibilitat que algú volgués alguna cosa d'ella.

És per tu.

En Josep es mig desperta i es posa l'auricular a l'orella.

Temps.

Han trobat el cotxe vell d'en Josep en una carretera a la Vall d'Aran, prop de l'Artiga de Lin.

El cotxe està destrossat. Ha xocat contra un cérvol que ha quedat rebentat. Però no han trobat ningú. Ni rastre de qui fos que conduïa el cotxe.

En Josep es queda en silenci.

La Rosa s'ha tornat a adormir.

A en Josep se li queden els ulls oberts i creu que mai més podrà tornar a tancar-los.

No pot ni parpellejar.

Li torna tot al cap.

Però el que li ve ara no són titulars al diari. Ni tan sols li ve al cap la cara de l'Héctor.

És molt pitjot.

Al principi són imatges de foc, després la imatge d'un cotxe destrossat contra un cérvol.

Les imatges són cada vegada més recurrents. De nit no el deixen dormir i de dia no el deixen pensar.

Es passa el dia al sofà del seu despatx a l'ajuntament.

Al principi beu. Després ja ni això.

I la imatge del cérvol que cada dia se li apareix a més llocs, a més racons.

I sobretot se li apareix la imatge de nit, a la carretera, tornant a casa.

Un cérvol majestuós, gegant.

I la imatge se li queda impregnada al cervell tota la nit.

I així cada dia de cada dia de cada dia.

Passen les setmanes i passen a pitjor.

El cérvol cada cop és més real.

I a les nits en Josep comença a sortir, a desaparèixer.

I no torna fins que es fa de dia.

La Rosa pensa que és per l'estrès de l'alcaldia.

La Rosa ni s'ho pot imaginar.

En Josep surt cada nit a caçar el cérvol.

La gent comença a parlar de trets llunyans que se senten a les nits.

La gent no s'ho pot ni imaginar.

La gent no es pot ni imaginar la imatge grotesca que té lloc al bosc cada nit: En Josep amb els ulls vermells i la mirada encesa, disparant a cérvols que s'amaguen entre les ombres.

Cada nit de cada nit de cada nit.

I cada cop hi ha més cérvols. I cada cop hi ha més trets. I cada cop la gent xerra més. I cada cop la gent s'ho imagina menys.

Fins que una nit en Josep no torna.

I els trets s'acaben.

I els cérvols s'acaben.

I la gent deixa de parlar dels trets i comença a parlar d'on coi s'ha fotut l'alcalde de Figueres que fa dies que ningú el veu.

I la Rosa fa veure que no passa res però no en té ni la més remota idea de què cony està passant.

I passen els dies, setmanes. Un mes fins i tot.

Si, crec que és al cap d'un mes que els fills petits d'una de les cases del poble surten a jugar al bosc. Saben que la mama ha sortit a treballar i que no tornarà fins tard. I saben que tenen prohibit anar tan lluny, cap al bosc. Però no és la primera vegada que ho fan.

XIII

VEU DE NEN

Què és això?

VEU DE NENA

No ho sé.

VEU DE NEN

Què és això?

VEU DE NENA

No ho sé. No ho sé.

VEU DE NEN

No saps que és això?

VEU DE NENA

Crec que no.

VEU DE NEN

Jo tampoc.

VEU DE NENA

Potser som massa lluny.

VEU DE NEN

Segur?

VEU DE NENA

Potser.

VEU DE NEN

Ja.

VEU DE NENA

M'hi apropo.

VEU DE NEN

Jo també.

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

Sí.

VEU DE NENA

Apropem-nos-hi.

Temps.

VEU DE NENA

Creus que ho puc tocar?

VEU DE NEN

No ho sé. Es pot?

VEU DE NENA

No ho sé si es pot.

VEU DE NEN

Està permès?

VEU DE NENA

No ho sé si està permès.

VEU DE NEN

Jo crec que no.

VEU DE NENA

Hi ha algú?

VEU DE NEN

No.

VEU DE NENA

Jo diria que/

VEU DE NEN

Jo no he sentit res.

No es veu res.

VEU DE NENA

Fa olor.

VEU DE NEN

És això.

VEU DE NENA

Ja.

VEU DE NEN

No hi ha ningú.

VEU DE NENA

Doncs el toco.

VEU DE NEN

Sí...

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

Ves amb compte.

VEU DE NENA

És... tou.

VEU DE NEN

Es mou?

VEU DE NENA

No.

És gran.

És tou.

VEU DE NEN

Fa fàstic?

Et fa fàstic quan ho toques?

VEU DE NENA

No.

VEU DE NEN

Creus que podria tocar-ho?

VEU DE NENA

Suposo.

VEU DE NEN

És que no sé si...

VEU DE NENA

Tu tries.

VEU DE NEN

Va, sí.

VEU DE NENA

Sí?

VEU DE NEN

Va, sí, ho toco.

VEU DE NENA

Toquem-ho.

VEU DE NEN

Mira que a mi normalment no m'agrada tocar coses, eh.

VEU DE NENA

Vinga.

Temps.

VEU DE NEN

Uau.

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

Déu n'hi dó.

VEU DE NENA

Hm, hm.

VEU DE NEN

Uau.

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

És tou.

És, és suau, és suau quan ho toques. És agradable.

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

Crec que...

VEU DE NENA

Digues.

VEU DE NEN

Ho grapejo.

VEU DE NENA

Va, jo també.

VEU DE NEN

Grapegem-ho junts.

VEU DE NENA

Sí.

VEU DE NEN

Sí.

QUE BÉ, SÍ, QUE BÉ!

VEU DE NENA

UAU ÉS GENIAL!

VEU DE NEN

SÍ!

VEU DE NENA

UAU!

VEU DE NEN
MIRA MIRA MIRA COM HO GRAPEJO!

VEU DE NENA
JO HO GRAPEJO MÉS QUE TU! NANANANANANA!

VEU DE NEN
JAJAJAJAJA

VEU DE NENA
JAJAJAJAJA

VEU DE NEN
VISCA, SÍ! JAJAJ
Ens hi rebolquem?

VEU DE NENA
Sí? Va! Sí!

VEU DE NEN
Bé! Sí! QUE BÉ! UAUUUUU BÉ BÉ!

Temps.

Què et passa?

T'has aturat? Què t passa?

Perquè no et mous? No vols jugar més? Va, juguem una mica més.

VEU DE NENA
Un home.

VEU DE NEN
Què?

VEU DE NENA
Això és un home.

VEU DE NEN
No.

VEU DE NENA
Això és un home.

VEU DE NEN
Si això és un home... Que no, que no és un home, que jo n'he vist molts d'homes.

Això no és cap home.

VEU DE NENA
Jo crec que és un home.

VEU DE NEN
I jo soc en Superman.

VEU DE NENA

Sempre dius el mateix. Ja no fas gràcia.

VEU DE NEN

Tu menys.

VEU DE NENA

Tinc gana.

VEU DE NEN

Jo també.

VEU DE NENA

Abans he vist que la mama torrava pa a la llar.

VEU DE NEN

Mmmmmmm.

VEU DE NENA

A que no m'atrapes.

VEU DE NEN

Et guanyaré.

XIV

Hi ha normes i lleis que només funcionen dins de les famílies. La meva família en té moltes d'aquestes lleis. Lleis de silenci, sobretot. El silenci, o més ben dit, sí, més ben dit, els silencis són una mena de llenguatge intern la meva família. Mai no ens diem massa res, si més no res important. Ens respectem, fins i tot a la nostra manera ens estimem. Podem parlar eh, parlem. Però no diem gaire res.

De vegades penso que jo soc així una mica per això també. I hòstia, saps?/

Jo us vull parlar de la meva àvia. Però per parlar-vos de la meva àvia primer us he de parlar del meu avi. Sé molt poques coses del meu avi perquè del meu avi, com sempre, ningú me n'ha explicat massa ben bé res. Va morir onze anys abans que jo nasqués. De fet jo només he conegut a una àvia. De petita em feien molta ràbia els altres nens a l'escola que sempre els venia a buscar una àvia diferent. Jo només n'he tingut una i tampoc/

No sé gaire coses del meu avi i les que sé les he hagut de descobrir jo sola. Sé que pintava, perquè a les golfes de casa l'àvia hi ha cavallets i pintura seca. Crec que es devia haver muntat una mena d'estudi allà dalt. No ho sé perquè a baix, a la casa, no hi ha res que sembli que pugui haver sigut de l'avi. Però només pensar que l'avi pintava, que l'avi havia pogut estimar l'art/ És una cosa que m'ha unit a ell, perquè a casa tot són problemes de l'empresa, i de la feina del papa, i que si ens hauríem de fer fer una piscina i que com pagarem la piscina i la tele i que qui té el comanament de la tele i la tele i la tele i la tele/

I no ho sé. l'avi també tenia molts llibres. N'he llegit molts i tot i així encara em falta gairebé totes les caixes de les golfes per llegir. Tenia llibres des de Dante fins a Oscar Wilde. Vaig créixer llegint d'amagat aquests llibres. I vaig créixer pensant que quina merda més gran no haver conegut el meu avi, no haver pogut parlar amb ell de res de tot això.

I a poc a poc, no/

Me l'imaginava. M'imaginava aquell home del que gairebé no quedaven fotos. Me l'imaginava somrient d'amagat, burlant-se de la merda de món que li havia tocat viure. Me l'imaginava sabent-se molt millor que la resta, com jo, jo us he de confessar que a vegades em sento millor que molta gent, me l'imaginava sentint-se millor però no dient res, saps? Callant. Sabent-ho.

A poc a poc em vaig/ Em vaig anar construint una imatge de l'avi. perquè el necessitava. Perquè a casa mai s'havia parlat de res de tot allò que deien aquells llibres. Necessitava que hi fos. De petita, o d'adolescent casi, un dia vaig plorar per la mort de l'avi. Sense ni haver-lo conegut, saps?

Temps.

Jo no vaig saber que el meu avi s'havia suïcidat fins que vaig fer 20 anys. Ho vaig saber per casualitat perquè algú del poble havia dit alguna cosa a la meva germana petita per

fer-la enfadar i la meva germana ho va preguntar a casa i la mama tan panxa li va dir que si, que era veritat, i ja no se'n va tornar a parlar més. Com sempre.

I jo me n'hagués pogut afonar, no?

Però no li vaig donar massa importància. Era la manera de tirar endavant de la meva família, no? Fer veure que/

De fet, en un primer moment em va acabar d'arrodonir el personatge que m'havia creat del meu avi, no? Un heroi romàntic que es va cansar de viure entre els mortals.

Jo he pensat en suïcidar-me. No per això. Per motius més/ mundans. Crec que tots tenim una part a dins, no, que ens impulsa a la destrucció. El suïcidi és l'únic acte veritablement nostre, veritablement/

Temps

El meu germà, el mitjà, va acabar de carregar-s'ho tot. Un parell d'anys després de descobrir espontàniament que el meu avi s'havia matat, i de fet encara no sabem com ho va fer ni res d'això perquè déunosenguard. Doncs un parell d'anys després el meu germà estava acabant el batxillerat i va decidir fer el treball de recerca sobre com va afectar la guerra civil al poble i voltants. Ja sabeu, economia, mitjans de vida, caiguda de la població, aquestes coses.

Va ser llavors quan vam saber que casa nostra/

O sigui/

Això és de veritat, eh/

Casa nostra, la casa de la meva àvia, la casa on vaig néixer i vaig viure fins que els pares es van comprar el pis a Figueres/ casa nostra havia sigut d'una altra família fins la guerra civil.

Temps.

No va ser de cop, va ser mica en mica que tot es va començar a esfondrar.

Primer era una anècdota. Però a poc a poc/

Clar, hòstia.

Potser totes aquelles pintures, tots aquells llibres ni tan sols eren seus, no? Potser fins i tot era de la família que havia viscut abans a aquella casa, a casa meva. EM vaig adonar que potser el meu avi no tenia ni puta idea de què era la Divina Comèdia. I tot allò sobre el que havia anat creixent, no, tot allò on m'havia agafat/

Recordava els objectes de la casa, totes les coses antigues, recordava les parets i només veia les cares d'una família morta, d'una família que no coneixia, d'una família que/

I aquí és on apareix la meva àvia.

Quan el meu germà va aparèixer amb tot això la meva àvia ja estava a la residència, a Figueres. Casa seva ja estava buida. De gent, vull dir. Tot seguia allà però no hi vivia ningú.

I la vaig anar a veure. Un dimecres al matí. Necessitava saber, necessitava saber, no ho sé, com a mínim una pista, una concessió que em permetés seguir imaginant el meu avi com l'havia creat durant 25 anys, no, un petit fil per estirar i seguir tenint l'avi que jo vaig decidir tenir.

Vaig seure amb la meva àvia al petit porxo que tenen, el que dona gairebé a la Plaça del Gra. Li vaig portar xocolata perquè una de les poques coses que sé de la meva àvia és que li agradava la xocolata. Li vaig anar a buscar un cafè al bar de davant perquè a l'asilo no en tenien de cafè. Ella em mirava amb cara de saber que jo era allà per alguna cosa però ho dissimulava prou bé.

Ho vaig intentar de totes les maneres. Directament, indirectament, sent amable, agafant-li la mà, acariciant-la, fent-li xantatge emocional.

Me'n vaig adonar llavors, no? És com si les àvies, com a mínim les àvies de poble tinguessin una missió, no? La missió de callar i endur-s'ho tot amb elles. Com si tota aquella misèria, no, tota aquella pena, tanta desgràcia, tanta tragèdia, com si s'hagués d'ocultar pel bé de la humanitat. Perquè els altres puguem seguir endavant.

No ho sé, no ho sé si és això.

Però a mi no em sembla just no poder saber què va passar. Ja ho sé que mai no ho podrem saber, ja ho sé/

Però necessitava, us juro que vaig sentir a dintre com un impuls, com es diu, atàvic, no? Com si jo tingués una missió també.

La meva àvia va morir poc després d'aquell dimecres al matí. En Joan em va acompanyar a la seva casa el dia que la buidaven, perquè la meva mare i els seus germans se l'havien venut.

I va ser llavors, va ser llavors veient tot allò que s'enduien, tot allò que ja no podia saber ni de qui era, no? Va ser llavors que em vaig adonar que la meva missió era la de reescriure la història del meu avi a partir de l'únic que sabia, no? Que va créixer en una casa que no era la seva.

XV

Un camió de joguina, nines amb la roba gairebé intacta, nines petites, nines grans, nines amb ulls, nines sense ulls, nines que ensenyen el cony, nines que porten calcetes amb brodats d'àvies octogenàries

--

Mira.

No.

Mira.

No.

Mira, va.

Que no, que no ho vull ni veure.

Però si deies que/

Doncs no.

S'ho enduran tot.

Tot?

Sí, tot.

--

Llibres, llibres sencers, capsos de música rovellades, llibres amb les cobertes podrides pels fongs que se les mengen, o no ho sé, no sé què mengen els fongs, llibres grans, llibres enormes, llibres amb pàgines rosegades.

Llars de foc.

Mata-Rates.

Manual pràctic d'un mediador d'assegurances.

--

Quina merda.

Tranquil·la.

No em puc ni imaginar la casa buida.

T'imagines que ens moríssim tots i ens buidessin la casa?

Les nostres estan noves.

Ja.

--

Rates mortes, tasses de porcellana, una coberteria de plata, que no és de plata, però que està molt ben feta, perquè segueix semblant de plata, malgrat tot, una catifa blava, una catifa d'Istanbul, trossos de biga corcada, la gent compra catifes a Turquia.

--

Potser la tiraran a terra.

Ja.

Quina merda.

--

Una tauleta de nit.

Un camió de juguina.

Potser era meu.

Sí que ho era.

Un camió de juguina.

Quina pena.

Vull entrar-hi.

No es pot.

Hi ha gent.

--

Un tauler d'escacs, un tauler de dames, cortines verdes, una banyera, una piscina, una banyera per a rentar nadons, una piscina petita, una altra banyera del revés, cables de coure, marques de coure, marques de llocs on hi havia hagut cables de coure.

--

Però són els de l'empresa. No es pot entrar.

Jo vull entrar-hi.

Abans que la tirin.

Temps.

Els llibres.

Quants llibres, mare meva.

Quedarà tan buida que no semblarà la mateixa.

Mare meva, tot són llibres. Llibres grans.

Una col·lecció sencera de nines.

Tasses.

De porcellana.

La coberteria de plata.

Una catifa.

El calaix d'una tauleta de nit.

Mobles vells.

Trossos de biga.

Tot.

S'enduen el coure.

L'escala de la piscina.

Una balda de la finestra.

--

Un tauler d'escacs, un tauler de dames.

--

Sacs de roba vella.

Tot.

Sacs de roba bruta.

Gronxadors.

Fotos.

Capses de música.

Mantes.

Bicis roses.

Un vestit de comunió florit.

--

Un tauler d'escacs, un tauler de dames.

--

Bruses.

Calces.

Pantalons.

--

Un tauler d'escacs, un tauler de dames.

Un traster sencer.

Vinils.

Un piano.

Un piano. Tocava tan bé ella.

Mira que jo la recordo sempre gran, tinc, allò, la seva imatge gravada al cervell, i a les tres apareix vella, molt vella, i tocant el piano.

Berenàvem.

Xocolata i xurros.

En una taula al pati, amb aquelles cadires tan brutes.

I matàvem conills i els escorxàvem.

I ella els cuinava.

Eren tan eixuts...

I l'ajudàvem amb els ous.

Gallines amb ales tallades.

I aquell gos.

Que el van fer matar, que el van fer matar aquell gos.

Es moria.

Es deia gos.

Va.

Li vaig posar jo.

Temps.

Vull entrar-hi. Ni que sigui una última vegada.

Però si ja no hi queda res.

M'és igual.

Temps.

Entrem junts.

Sí?

Si tu vols.

És clar que sí.

Fa tants anys que/

Sí.

Qui ens ho havia de dir.

Que ens hem fet grans.

--

Una caldera cap per avall, taules, rajoles, cavallets, ciment, plou, un arbre que creix dins una biblioteca, que creix amunt, amunt, amunt, que creix cap al cel, cap al sol, un vagó de metro ple de sorra del desert, mil tres-centes llars de foc, un esquelet de cérvol, cartells, *it's finger lickin' good*, un expositor d'aspiradores a l'apartament d'un músic suïcida, un aquari inundat, el vent fent volar bosses plenes de cabells en una perruqueria, un jardí botànic envaït, una lluita sense treva contra l'endèmia, l'origen de les espècies, la llum que penetra per l'esquerra d'un casino amb sarcòfags a les parets, una vespino bolcada dins un fast food amb una foto del Taj Mahal, cavalls de marbre penetrats, violats, enculats, esventrats per la closca de l'última tortuga de les Galàpagos, les tres últimes línies del viatge del Beagle, l'arca estacionària, manual pràctic de la vida autosuficient, Walden, la societat industrial i el seu futur, tractat sobre plantes i depuradores, la tierra herida, economia per a un món finit, la venjança de la terra, receptaris de cuina hindú, bricocs, tupins, xurregais, acandits, arrossinats, basardes, batissers, borniasses, botits, botzinadors, catifets, degotalls, barrumeres, enciamades, carcanades i una capsula d'aspirines.

XVI

Algú canta.

Prop de una costa llevantina
allà en terres de l'Empordà
hi havia una petita masia
a la voreta del mar.

Allà hi nien les orenetes
manyagoies amb sons petits,
donant exemples de ternura
com s'estima en els nois petits.

I a defora del mas tot són amors,
més dintre la masia tot són plors i grans dolors;
una hermosa pageseta que vol fugir de casa,
el(s) vellets desconsolats detesten a bada,
contemplen el mantell de la mar.

Era una hermosa nineta
que els seus pares vol deixar
perquè lliure en vol ser
com los aucells.
Lam, lamlamlam,
lamlam...

(Tu) desitges esser lliure,
tu lliure en seràs,
com les orenetes;
però del niu dels teus pares
te'n recordaràs,
com les orenetes.

Cria esgarriada, filla pròdiga.
Tral·larà, lalà, tral·larà, lalà
tral·larà...

Era una hermosa nineta
que els seus pares vol deixar
perquè lliure en vol ser,
com los aucells.
Lam, lamlamlam,
lamlam...

(Tu) desitges esser lliure

tu lliure en seràs
com les orenetes.

Tu desitges esser lliure,
tu lliure en seràs,
com les orenetes;
però del niu del(s) teus pares
te'n recordaràs,
com les orenetes.

Cria esgarriada, filla pròdiga.
Tral·larà, lalà, tral·larà, lalà
tral·larà... Lalà!